

SAMOEVALVACIJA ŠTUDIJSKEGA PROGRAMA

(obrazec za izpolnjevanje)

1. SPLOŠNI PODATKI

a) Ime študijskega programa: Doktorski študijski program Arhitektura

b) Stopnja študijskega programa: 3. stopnja

c) Vrsta študijskega programa: doktorski

d) Ime članice/članic, ki sodelujejo pri izvedbi študijskega programa: Fakulteta za arhitekturo

e) Podatki o skrbniku študijskega programa (ime, priimek in habilitacijski naziv): izr. prof. dr. Tadeja Zupančič

f) Študijsko leto: 2016/2017

2. Vnesite opredeljene temeljne cilje študijskega programa in pričakovane kompetence diplomantov v obliki, kot so akreditirani. *Zapis služi izhodišču za razmislek.*

Temeljni cilji programa

Program izobražuje samostojnega znanstvenega raziskovalca za najširše problemsko področje arhitekture, ki izkazuje tako odgovornost do kulturnega prostora kot tudi medkulturno primerljivo odličnost. Odgovornost za arhitekturo kot znanstvenoraziskovalno področje in za arhitekturo kot kulturni prostor izhaja iz pomena arhitekturnega oblikovanja, kakovosti zgradb, njihove usklajenosti z okoljem, spoštovanja naravne in mestne krajine, ki je v javnem interesu. Javni interes je glede kakovosti fizičnega prostora zaščiteno s slovensko in evropsko zakonodajo.

Splošne kompetence, ki se pridobijo s programom:

- poglobljeno razumevanje teoretskih in metodoloških konceptov, ki izhajajo iz bistva arhitekture kot znanosti in umetnosti, ter se z arhitekturo neposredno in posredno povezujejo
- usposobljenost za samostojno razvijanje novega znanja na področju arhitekture kot generalističnega področja in/ali na ozko problemsko opredeljenih tematik, ki so pomembne za arhitekturo in njeno povezanost z drugimi področji
- usposobljenost za reševanje najzahtevnejši problemov s preizkušanjem in izboljševanjem znanih ter odkrivanjem novih rešitev za doseganje kakovosti arhitekture
- sposobnost za vodenje najzahtevnejših delovnih sistemov ter znanstvenoraziskovalnih projektov s širokega strokovnega oz. znanstvenega področja urejanja in oblikovanja prostora s poudarkom na kakovosti arhitekturnega prostora
- sposobnost razvijanja kritične refleksije – družbenega, skupnostnega in osebnega raziskovanja in/ali snovanja
- sposobnost prenašanja in 'komuniciranja' raziskovalnih rezultatov in sicer v dveh pomenih:

- sposobnost objavljanja znanstvenih, strokovnih, pa tudi poljudnih člankov in drugih objav s področja arhitekture
- sposobnost prenašanja raziskovalnih dosežkov v prakso arhitekturne dejavnosti.

Predmetnospecifične kompetence, ki se pridobijo s programom:

- sposobnost razvijanja metodologije arhitekturnega projektiranja v ravnovesju med estetiko in tehniko; s posebnim poudarkom na kulturno občutljivem arhitekturno-prostorskem kontekstu
- poglobljeno razumevanje in sposobnost razvijanja temeljnih raziskav zgodovine in teorije ter ravni kritike v povezanosti z umetnostjo, tehnologijo in družboslovjem;
- poglobljeno razumevanje in sposobnost razvijanja teorije vpliva umetnosti na kakovost arhitekturnega projektiranja;
- sposobnost razvijanja urbanistične teorije in metodologije;
- poglobljeno razumevanje in sposobnost razvijanja teorije razmerij med ljudmi, njihovimi potrebami, medsebojnim razmerjem, zgradbami in okoljem;
- sposobnost razvijanja metodologije arhitekturnega managementa, še posebej za pripravo idejnih zasnov;
- sposobnost razvijanja in vodenja interdisciplinarnih aplikativnih raziskovalnih metod za potrebe arhitekturnega projektiranja;
- poglobljeno razumevanje in sposobnost razvijanja konstrukcijsko-tehniškega znanja;
- sposobnost razvijanja aplikativnih metod za reševanje tehnoloških vprašanj, ko gre za vprašanja udobja, varnosti ter zaščite pred podnebnimi dejavniki;
- sposobnost razvijanja integralnih raziskav stroškovne racionalnosti in razvojnih podlag gradbenih predpisov;
- poglobljeno razumevanje in sposobnost razvijanja sistema celovitega prostorskega načrtovanja.

2

3.a. Ocenite ustreznost vsebine študijskega programa in njegovih učnih enot glede na najaktualnejše raziskave, oz. umetniške izsledke s področja programa in glede na možnosti za zaposlitev.

Bistvo doktorskega študijskega programa je 'individualno raziskovalno delo', ki je vpeto v živahni institucionalni in mednarodni kontekst. To hrbtenico preverjamo skozi evalvacijske 'učne enote': od vpisnega postopka, v katerem kandidat razvije prvi osnutek raziskave; prek 'predstavitve načrta doktorskega študija' v prvem letniku, 'predstavitve teme doktorske disertacije' v drugem letniku, do 'predstavitve pred zagovorom in zagovora doktorske disertacije' v tretjem letniku. To programsko hrbtenico napajajo organizirane izbirne učne enote, ki jih kandidat izbere skupaj z mentorjem. V prvem letniku sta to 'splošni modul' s ključno metodološko podporo kandidatom in 'arhitekturni modul' usmeritvene narave. V drugem letniku pa si vsak kandidat izbere vsebinske in metodološke komponente 'interdisciplinarnega modula', ki mu pomagajo ob izvajanju raziskave. Paleta izbora je široka, omogoča tako razširjanje kot tudi poglobljanje raziskovalnega obzorja kandidata. Vsi mentorji in nosilci predmetov so vrhunski znanstveniki oz. umetniki na problemskem področju arhitekture: s habilitacijskih področij, na katerih je FA matična, to so arhitektura, urbanizem, oblikovanje in arhitekturna tehnologija, v programu pa sodeluje tudi široka paleta zunanjih izvajalcev, tako z UL kot tudi iz tujih univerz. Tako so v študijskem programu zastopana tudi afinitetna področja: krajinska arhitektura, filozofija, umetnostna zgodovina, razvojna in okoljska psihologija, digitalno oblikovanje, geografija, prostorsko planiranje, gradbeništvo...

Program je zasnovan odprto, tako da lahko kandidati v vsej polnosti razvijajo novo znanje in nove znanstvene metode; ključ za izbor raziskave je prav relevantna raziskovalna ideja za izbrani raziskovalni in kulturni kontekst.

Hibridna narava arhitekturnega raziskovanja razvija nova znanja za ustvarjalno prakso, pa tudi skoznjo; upošteva prenos znanja v prakso, pa tudi iz nje; arhitekturno ustvarjanje je v raziskovalnem smislu laboratorij za iskanje odgovorov na vsa relevantna raziskovalna vprašanja, na katera ni mogoče odgovoriti drugače kot 'skozi oblikovanje' ('research by design'). Doktorski študijski program Arhitektura, ki ga izvajamo in razvijamo na FA, je zasnovan za kar najširši spekter raziskovalnih pristopov k arhitekturi – izjema je razvoj novih spoznanj skozi umetniško delo samo, v katerem je umetniško delo rezultat umetniške raziskave in medij prenosa spoznanj hkrati – ta pristop zato razvijamo skupaj z drugimi umetniškimi disciplinami v predvidenem študijskem programu umetnosti.

Najmlajši kandidat na FA doslej je študij zaključil pri 27 letih, najstarejši pri 80-tih, tako da je težko presojati program z vidika zaposljivosti diplomantov. V vsakem obdobju kariere lahko raziskovalec prispeva k novim spoznanjem na področju arhitekture, v kolikor uspešno raziskuje vprašanje, relevantno za raziskovalni kontekst. Na začetku raziskovalne kariere je doktorski študij prilika za oblikovanje srokovne poti; v različnih strokovnih in osebnih krizah srednjih let za potrebne preusmeritve, kasneje pa za oblikovanje zaokrožene misli, ob pogledu nazaj. Naši doktorandi delajo v mednarodnem raziskovalnem kontekstu, z doktorskim študijem so si pridobili samozavest za zahtevne naloge, pri katerih je potrebna tako širina pogleda kot tudi osredotočenost k bistvenemu.

3.b. Na kratko povzemite ključne prednosti in pomanjkljivosti, ki izhajajo iz rezultatov študentskih anket¹.

Študentske ankete niso zajete v statistično obdelavo zaradi številčno skromnega odziva, ki je tudi odraz celotnega števila vpisanih v program. Študentje so pri nas bolj neposredno vključeni v dogajanje: prek osebnih razgovorov s posamezniki, predvsem v ključnih, evalvacijskih fazah doktorskega študija. Predstavniki študentov je član komisije za doktorski študij. Med prednosti lahko uvrstimo odprtost in prilagodljivost programa; razvit sistem preverjanja kakovosti raziskav, vpetost vpisanih v institucionalni in mednarodni raziskovalni kontekst, ugodno razmerje med študenti in visokošolskimi učitelji, dobra podpora referata, zgledno pripravljene informacije o študiju, prostorski pogoji, ki stimulirajo ustvarjalnost tudi s povezavo med različnimi študijskimi programi FA, spodbujanje raziskovalne odličnosti vseh raziskovalcev na fakulteti. Priložnosti se kažejo v spodbujanju intenzivnejšega izvajanja sobotnega leta, pri vzpostavitvi nove spletne strani FA, ki je v pripravi, pri dopolnitvi mizarske delavnice s 3D računalniško modelirnico.

3

3.c. Ocenite, kako aktivnosti učinkujejo na uspešnost in učinkovitost študija

- i. Spremljanje populacije študentov na ravni študijskega programa (*razpis, vpis, prehodnost, povprečno število opravljanj izpitov po predmetih in po opravljenih drugih učnih enotah, opravljen obseg raziskovalnega dela po letnikih, zaključek študija*). Podatki so na voljo na Portalu UL in v študijskih informatikah članic.

Število vpisnih mest je prilagojeno institucionalnim pogojem in personalnemu zaledju študijskega programa. V tem letu je možno na podlagi novega pravilnika UL dosledno izvajati selekcijo kandidatov z vidika relevance raziskovalnih vprašanj za izbrani raziskovalni kontekst. Pričakovanja z vidika prehodnosti po letnikih je težko primerjati s pogoji študijev prve in druge bolonjske stopnje,

¹ Pri 1. in 2. stopnji študija: anketiranje o predmetih, splošnih vidikih študijskega procesa, o obvezni študijski praksi. Pri 3. stopnji študija: anketa po prvem in drugem letniku študija.

ker večina vpisanih na doktorski študij ostaja v praksi, sofinanciranje šolnine ne omogoča preživetja raziskovalcev, mesta mladih raziskovalcev pa so na našem področju prej izjema kot pravilo.

- ii. **Spremljanje in zagotavljanje kakovosti pedagoškega procesa** (na ravni posameznih predmetov oz. učnih enot, ter medpredmetnega povezovanja, pri zagotavljanju ustrezne povezave med pričakovanimi kompetencami študentov, načinom učenja in poučevanja in načinom preverjanja in ocenjevanja znanja, glede na predvideno obremenitev študentov pri posameznem predmetu ovrednoteno s kreditnimi točkami po ECTS2, glede na različne oblike študija in potrebe študentov, njihovo zavzetost za študij in pridobivanje kompetenc, itd).
- Kakovost pedagoškega procesa spremljamo skozi vpetost posameznih enot v hrbtenico programa. Ta vpetost je odvisna od raziskovalnega pristopa individualnega raziskovalnega dela.
  - Projektna izkušnja ADAPT-r - Architecture, Design and Art Practice Training-research / EU ITN (<http://adapt-r.eu/>), nam je med drugim pomagala pripraviti predlog sprememb pogojev za mentorstvo na UL, ki v sprejeti obliki upošteva umetniške raziskave ne kot aplikacijo raziskave temveč kot vir raziskovalnih spoznanj, kot eno bistvenih izhodišč raziskovalnemu delu na področju arhitekture.
- iii. **Podpora za internacionalizacijo študija** (priprava domačih študentov za delovanje v mednarodnem prostoru, vključevanje tujih študentov v študijski program in spremljanje internacionalizacije študijskega programa). Podatki so na voljo na Portalu UL..
- V letu 2016 je FA uspešno zaključila partnerstvo v projektu ADAPT-r - Architecture, Design and Art Practice Training-research / EU ITN (<http://adapt-r.eu/>), ki je služil neposredno razvoju študijskega programa v mednarodnem kontekstu.
  - FA razvija mrežo univerz in serijo doktorskih konferenc v podporo doktorskemu treningu umetnosti in arhitekture - kandidatom, mentorjem in evalvatorjem doktorskega dela. CA²RE – Conference for Artistic and Architectural (Doctoral) research je bila prvič organizirana v Gentu sprila 2016 in drugič v Ljubljani, na UL-FA, septembra 2017. (<http://www.fa.uni-lj.si/default.asp?id=3070>)
  - V program je vključen visok delež tujih študentov, kar je plod učinkovite promocije na mednarodni ravni.
  - Omogočena je visoka stopnja mobilnosti (na Erasmus razpisih imajo kandidati tretje stopnje prednost povsod, kjer je tretja stopnja izmenjave na voljo),
  - Program je odprt za priznavanje, kar omogoča skupna mentorstva in dvojne diplome: v vsakem modulu je mogoče izbrati predmet druge institucije, obvezni so le ključni preverjanja kakovosti 'individualnega raziskovalnega dela' (v letu 2017 je zaključila svoje delo prva doktorandka in na podlagi pogodbe o skupnem mentorstvu prejela dvojno diplomu UL in Univerze v Trstu; sklenjeni imamo še dve takšni pogodbi, in sicer s Šolo za arhitekturo v Aarhusu in z Umetniško akademijo v Tallinnu).

---

² V kolikor rezultati študentske ankete pri predmetu pokažejo bistveno odstopanje od predvidene obremenitve s KT po ECTS, predlagamo, da dodatno ugotovite ustreznost ovrednotenja predmeta. Pri tem vam je lahko v pomoč sledeč pristop »[STUDENT WORKLOAD, TEACHING METHODS AND LEARNING OUTCOMES: THE TUNING APPROACH](#)«.

- iv. **Nudenje podpore, spodbujanje študentov pri študiju** (*tutorstvo, spodbuda za mobilnost, podpora pri naboru izbirnih predmetov, vključitvi v praktično, raziskovalno, umetniško delo, projekte, naslavljanje različnih potreb študentov, itd.*).

Od leta 2006 obstaja na FA 'uradni' sistem tutorstva. Tretjestopenjski študij nadaljuje že prej razvito tradicijo: vsak mentor je hkrati tutor doktorskemu kandidatu; tutorsko vlogo opravljajo vsi člani komisije za doktorski študij in študentje tretje stopnje, ki so se vrnili z izmenjave. Posebno vlogo v sistemu tutorstva imajo še koordinatorica tutorjev FA doc. dr. Ilka Čerpes, Erasmus koordinator FA doc. dr. Matevž Juvančič za tuje študente, doc. dr. Lara Slivnik za študente s posebnimi potrebami in doc. dr. Domen Kušar za uvajalno tutorstvo.

- v. **Praktično usposabljanje študentov, v kolikor je del študijskega programa** (*ustreznost vsebine, obsega, organizacije prakse glede na pričakovane kompetence diplomanta, povratne informacije udeležencev, kakovost mentorstva, itd.*).

Praktično usposabljanje študentov na doktorskem študiju ima raziskovalno naravo, ne gre pravzaprav toliko za temeljno usposabljanje študentov temveč za raziskovalni razvoj njihove prakse in arhitekturnih praks nasploh. Praksa je integrirana v raziskovalno delo na različne načine; kot izhodišče raziskovalnega problema, ki ga kandidat obravnava, kot raziskovalni laboratorij za preverjanje hipotetičnih raziskav ali kot kontekst za terensko delo, kot polje za aplikacije teoretskih rezultatov itd. Obravnava in zagotavlja se skozi raziskovalne projekte, v katere je FA vpeta (<http://www.fa.uni-lj.si/default.asp?id=2422>). Primer raziskave, ki se posebej posveča vlogi prakse v raziskovalnem treningu arhitekture, je tudi projekt ADAPT-r - Architecture, Design and Art Practice Training-research / EU ITN (<http://adapt-r.eu/>).

- vi. **Spodbujanje strokovnega razvoja zaposlenih (akademsko, strokovno osebje) in sodelujočih, ki izvajajo, podpirajo študijski program** (*zagotavljanje usposabljanj, mobilnosti, spremljanje razmerja med raziskovalno in pedagoško obremenitvijo, vpliv organizacijske kulture, zadovoljstva in zavzetosti zaposlenih na izvedbo študijskega programa³, ustreznost mentorjev na doktorskem študiju, itd. in zagotavljanje ustreznih kadrovske strukture zaposlenih, sodelujočih*).

- Pedagogi FA so aktivni raziskovalci s široko paleto strokovnega udejstovanja. Redno se vključujejo v didaktična usposabljanja na ravni UL in na mednarodni ravni. FA je aktivno vključena v razvoj usposabljanja za mentorje in ocenjevalce doktorskega študija v mreži CA²RE – Conference for Artistic and Architectural (Doctoral) research. Vključujemo se tudi v projekte evropske zveze arhitekturnih šol EAAE – European Association of Architectural Education (<http://www.eaae.be>; še posebej v 'Research Academy') in evropske mreže za raziskovanje na področju arhitekture –ARENA – Architectural Research Network (<http://www.arena-architecture.eu>).
- Akademsko in strokovno osebje FA je aktivno v projektih in programih Erasmus+.
- V letu 2015 je bila izvedena raziskava o zadovoljstvu zaposlenih na FA. Takrat povprečno zadovoljstvo smo začeli izboljševati z ukrepi, kot je »*team building*« in izboljšanje pretoka informacij. Leta 2017 smo npr. na Bledu izvedli srečanje FA z naslovom FA INVENTURA, kjer smo poglobljeno predstavili vsa področja našega delovanja in razvili kritično, a kolegialno razpravo o aktualnih zadevah.
- V letu 2017 smo v okviru kolegija dekana FA razvili sistem spremljanja in finančnega spodbujanja obremenitev posameznikov, še posebej, ko gre za skupne naloge fakultete.

³ Spremljanje zadovoljstva zaposlenih na UL.

4. Na kratko ocenite doseganje temeljnih ciljev študijskega programa in kompetenc diplomanta.

Pravila UL in FA opredeljujejo kriterije kakovosti doktorskega dela. Za področje arhitekture so temeljni kriteriji navedeni tudi v raziskovalni listini evropskih arhitekturnih šol. Doseganje teh kriterijev preverjamo z vključevanjem ekspertov s področja in zunanjih ekspertov, iz nacionalne in mednarodne perspektive. Najboljši izkaz kompetence pa so sami diplomanti, ki se vključujejo v mednarodni raziskovalni kontekst z objavami, razstavami, nagradami, sodelovanjem v ocenjevalnih žirijah mednarodnih doktorskih konferenc itd.

5. Katere deležnike in na kakšen način ste vključili v pogovore, načrtovanje ukrepov, spremljanje njihovega uresničevanja, pripravo samoevalvacijskih poročil na ravni študijskega programa (Vš učitelje in sodelavce, mentorje, študente, alumni, strokovne sodelavce, zunanje sodelavce, delodajalce (tudi v povezavi s praktičnim usposabljanjem), druge deležnike/širše okolje)?

Proces samoevalvacije je potekal na osnovi poročila o kakovosti študija na FA, spremljanja aktualnih zadev, statističnih podatkov, rezultatov vsakoletnih anket in na podlagi konzultacij s posamezniki, vključenimi v izobraževalni proces.

Komisija za doktorski študij:

- izr. prof. dr. Tadeja Zupančič, skrbnica doktorskega študijskega programa Arhitektura, prodekanja za znanstveoraziskovalno področje FA, predsednica komisije za doktorski študij FA, članica komisije za doktorski študij UL
- prof. dr. Aleš Vodopivec, član
- izr. prof. dr. Jaka Bonča, član
- izr. prof. ddr. Petra Čeferin, članica
- izr. prof. dr. Matej Blenkuš, član (do vključno septembra 2017)
- izr. prof. mag. Vasa Perović, član
- doc. dr. Simon petrovčič, član (od decembra 2017)
- doc. Mitja Zorc, član, predstavnik doktorskih študentov

Komisija za kakovost:

- asist. Andrej Mahovič, predsednik komisije za kakovost;
- izr. prof. dr. Matej Blenkuš, član;
- izr. prof. dr. Alenka Fikfak, skrbnik študijskih programov PŠPU in DDŠPU;
- doc. dr. Tomaž Novljan, skrbnik študijskega programa EMŠPA; komisija za promocijo FA

Strokovne službe:

- Karmen Marolt, vodja Kadrovske službe
- doc. dr. Matevž Juvančič, Erasmus koordinator, mednarodno sodelovanje
- Mojca Potočnik Kogovšek, vodja Finančno-računovodske službe
- Mojca Rozman, vodja Referata za študentske zadeve
- Renata Stella Čop, vodja Knjižnice

6. Pregled realizacije ukrepov in predlogi izboljšav

Ukrepi iz predhodne samoevalvacije	Obrazložitev realizacije
medsebojna informiranost in kritična diskusija o pedagoških in raziskovalnih vsebinah FA	izvedeno je bilo srečanje FA INVENTURA 2017
Ključni premiki, prednosti in dobre prakse	Obrazložitev vpliva na kakovost
razvoj nove mreže za ocenjevanje doktorskega študija (CA ² RE)	izboljšanje vrednotenja raziskovalnega dela na doktorskem študiju
Ključne pomanjkljivosti, priložnosti za izboljšave in izzivi (pereče teme)	Predlogi ukrepov za izboljšave
vizualizacija promocije raziskovalnega dela in rezultatov doktorskih raziskav	izvedba nove spletne strani FA (v izvajanju)